

Raadsbrief ter informatie

Postadres:
 Gemeente Almelo
 Postbus 5100
 7600 GC Almelo

Aan de raad van de gemeente Almelo

Doorkiesnummer
1912

Behandeld door
W.S. Karperien

Datum
25 september 2018

Onderwerp
Meicirculaire gemeentefonds 2018

Geachte raadsleden,

Het gemeentefonds is het belangrijkste bekostigingsinstrument van het Rijk naar gemeenten. Het vormt daarmee een zwaarwegend onderdeel van het financiële beeld en meerjarig financieel perspectief. In deze raadsbrief zullen wij u informeren over de hoofdpunten van de meicirculaire 2018 en de financiële effecten. De financiële wijzigingen voor 2018 zijn verwerkt in de bestuursrapportage. De jaren 2019 t/m 2022 worden vertaald in de begroting 2019 en bijbehorende meerjarenraming.

Relatie met de maartcirculaire 2018 en septembercirculaire 2017

De meicirculaire is de tweede circulaire die dit jaar is gepubliceerd. In maart is een extra circulaire uitgebracht die uitsluitend de cijfermatige uitwerking van het Regeerakkoord en de programmastart van het interbestuurlijk programma (IBP) bevatte. U bent daarover met een raadsbrief geïnformeerd (RAAD-4872). Omdat in de maartcirculaire nog veel onduidelijkheid bestond over de uitwerking van diverse onderwerpen, hebben we toen besloten de financiële gevolgen van de maartcirculaire niet in de begroting te verwerken.

Financiële effecten meicirculaire positief, maar negatief t.o.v. maartcirculaire

Het bruto effect van de meicirculaire 2018 ten opzichte van de maartcirculaire 2018 is voor de komende jaren nadelig. Met uitzondering van 2018 is de uitkering van het gemeentefonds in de meicirculaire lager dan in maartcirculaire. De hogere uitkering in 2018 komt hoofdzakelijk door de toekenning van 2,6% loon- en prijsbijstelling aan de integratie-uitkering Sociaal domein. De verklaring voor de lagere uitkering in de jaren 2019 t/m 2022 is tweeledig, namelijk een lager accres en het vervallen van de voorschotregeling BTW-compensatiefonds. Reserveringen voor met name het sociaal domein zorgen ervoor dat het netto effect van de meicirculaire voor alle jaren negatief is.

(bedragen x 1.000 euro)	2018	2019	2020	2021	2022
Gemeentefonds maartcirculaire 2018	156.325	161.490	165.483	168.826	173.244
Gemeentefonds meicirculaire 2018	158.098	160.976	164.565	167.562	170.999
Bruto effect meicirculaire 2018	1.773	-514	-918	-1.264	-2.245
	voordeel	nadeel	nadeel	nadeel	nadeel
<i>Totaal reserveringen*</i>	<i>2.040</i>	<i>695</i>	<i>1.399</i>	<i>1.800</i>	<i>2.296</i>
Netto effect meicirculaire 2018	-267	-1.209	-2.317	-3.063	-4.540
	nadeel	nadeel	nadeel	nadeel	nadeel

* Voor een uitgebreide toelichting op de reservering zie de bijlage

Hieronder wordt de meicirculaire vergeleken met de laatste in de begroting verwerkte circulaire, de septembercirculaire 2017. De hoogte van gemeentefonds is fors toegenomen, waardoor het bruto effect voordelig is voor alle jaren. Daartegenover staat dat de reserveringen ook sterk zijn gestegen, waardoor er per saldo een voordeel is van 0,4 miljoen euro in 2018 oplopend tot maximaal 1,8 miljoen euro in 2019. Daarna loopt het netto effect terug tot een voordeel van 1,2 miljoen euro in 2021.

(bedragen x 1.000 euro)	2018	2019	2020	2021
Gemeentefonds septembercirculaire 2017	155.665	156.369	157.130	158.128
Gemeentefonds meicirculaire 2018	158.098	160.976	164.565	167.562
Bruto effect meicirculaire 2018 tov septembercirculaire 2017	2.433	4.607	7.435	9.434
	voordeel	voordeel	voordeel	voordeel
<i>Totaal reserveringen maartcirculaire 2018</i>	<i>12</i>	<i>2.097</i>	<i>4.396</i>	<i>6.468</i>
<i>Totaal reserveringen meicirculaire 2018</i>	<i>2.040</i>	<i>695</i>	<i>1.399</i>	<i>1.800</i>
Netto effect meicirculaire 2018 tov septembercirculaire 2017	381	1.815	1.640	1.167
	voordeel	voordeel	voordeel	voordeel

Belangrijkste ontwikkelingen meicirculaire 2018

Lager accres

Met uitzondering van 2018 zijn de accresen lager dan van de maartcirculaire 2018. Volgens de normeringssystematiek (trap op – trap af) wordt de algemene uitkering voor een groot deel bepaald door wijzigingen in de rijksuitgaven. Een lagere verwachte loon- en prijsontwikkeling zorgt ervoor dat het Rijk minder hiervoor reserveert. Dit compenseren we door een lagere loon- en prijsontwikkeling op te nemen in onze begroting. Daarnaast wordt in deze circulaire de lagere gasbaten door het verminderen van de gasproductie zichtbaar.

Overheveling integratie-uitkering Sociaal domein

In de raadsbrief over de maartcirculaire 2018 hebben we aangekondigd dat per 2019 de volgende onderdelen van de integratie-uitkering Sociaal domein overgaan naar de algemene uitkering:

- Wmo 2015, met uitzondering van Beschermd wonen;
- Jeugdhulp, met uitzondering van Voogdij/18+;
- Participatie, onderdeel Re-integratie klassiek.

Ook de middelen uit de integratie-uitkering Wmo/huishoudelijke verzorging worden per 2019 overgeheveld naar de algemene uitkering.

In deze circulaire wordt de overheveling verder uitgewerkt. Het gaat dan vooral om uniformering van peildata en definities van maatstaven in de verdeelmodellen. Een nadeel van uniformering is dat herverdeeleffecten ontstaan. Om de herverdeeleffecten voor gemeenten te beperken wordt een suppletie-uitkering ingevoerd.

Een aantal onderdelen van de integratie-uitkering Sociaal domein kunnen per 2019 nog niet worden overgeheveld naar de algemene uitkering. Omdat de integratie-uitkering Sociaal domein vanaf uitkeringsjaar 2019 vervalt, worden voor de niet-integreerbare onderdelen nieuwe integratie-uitkeringen ingesteld:

- Integratie-uitkering Beschermd wonen;
- Integratie-uitkering Voogdij/18+;
- Integratie-uitkering Participatie.

Bevoorschotting BTW-compensatiefonds

De gemeenten voeden het BTW-compensatiefonds. Daarom wordt bij het overschrijden van het plafond het verschil ten laste gebracht van het gemeentefonds. Bij een realisatie lager dan het plafond komt het verschil ten gunste van het gemeentefonds. Tot en met 2018 is de werkwijze dat de (meerjaren)raming van het plafond in de septembercirculaire wordt bijgesteld voor het lopende jaar en volgende jaren en dat in de meicirculaire daaropvolgend wordt afgerekend over het voorafgaande jaar. Vanaf 2019 wordt in de septembercirculaire alleen de voorlopige afrekening van het lopende jaar verwerkt. Dit betekent dat met ingang van 2019 in de circulaires voorafgaand aan het begrotingsjaar geen rekening meer wordt gehouden met bevoorschotting in het geval van ruimte onder het plafond via de algemene uitkering. Hierdoor verdwijnt de voorschotregeling als structureel dekkingsmiddel in de begroting. Omdat de wijziging een nadelig effect heeft voor de begroting en meerjarenraming mogen gemeenten zelf een inschatting maken van de ruimte onder het plafond. Wel hebben de toezichthouders landelijk bepaald wat zij zien als reëel ramen van de inschatting. Het advies van de toezichthouders is om

behoedzaam te ramen. Wij geven daar invulling aan door 50% van het maximale bedrag te ramen als voorschot BTW-compensatiefonds. De resulteert in een nadelig netto effect van 1 miljoen euro in 2019 olopend tot 2,5 miljoen euro in 2022.

Voorziening knelpunten sociaal domein

Voor de voorziening knelpunten sociaal domein is landelijk 200 miljoen euro beschikbaar, waarvan 100 miljoen euro wordt betaald uit het gemeentefonds. De voorziening biedt compensatie voor gemeenten met tekorten op nieuwe taken en verantwoordelijkheden in het sociale domein. Ook Almelo heeft een dergelijk tekort. Het college heeft op 11 september besloten om een aanvraag in te dienen voor compensatie uit de voorziening. De VNG streeft ernaar om per 1 november 2018 het besluit op de aanvraag informeel bekend te maken. Officiële publicatie wordt verwacht in de decembercirculaire 2018.

Transformatiefonds Jeugd

Voor de jeugdzorg is voor de jaren 2018-2020 een transformatiefonds Jeugd ingesteld. Hiervoor is landelijk 36 miljoen euro per jaar beschikbaar. Het transformatiefonds is bedoeld om de transformatiebeweging te bevorderen en sluit aan bij het actieprogramma Zorg voor de Jeugd. Dit actieprogramma heeft als hoofddoel de jeugdhulp, jeugdbescherming en jeugdreclassering merkbaar en meetbaar steeds beter te maken voor kinderen, jongeren en gezinnen, zodat ze op tijd passende hulp ontvangen. Jeugdzorgregio's kunnen plannen indienen voor het transformatiefonds. De jeugdzorgregio Twente komt in aanmerking voor een bedrag van afgerond 1,4 miljoen per jaar, voor de periode 2018 tot en met 2020. De middelen van transformatiefonds zullen in de decembercirculaire 2018 worden verdeeld.

Armoede en schulden

Ter versterking van het gemeentelijke armoede- en schuldenbeleid stelt het Rijk voor drie jaar middelen beschikbaar voor het voorkomen van schulden en bestrijding van armoede, in het bijzonder voor kinderen. De hoogte van de uitkering bedraagt 148.000 euro in 2018 en 122.000 euro in 2019 en 2020.

BTW en sport

Door de verruiming van de BTW-sportvrijstelling per 1 januari 2019 vervalt het recht op vooraf trek van BTW die aan gemeenten in rekening is gebracht over de kosten die toerekenbaar zijn aan het beschikbaar stellen van sportaccommodaties. Het Rijk zal de gemeenten voor dit nadeel compenseren met een nieuwe specifieke uitkering Sport.

Rechtmatigheidsverantwoording door college van b&w

In de meicirculaire 2017 is aangekondigd om de verantwoordelijkheid van het college van b&w duidelijker in de regelgeving op te nemen door het college te verplichten in de jaarrekening een verantwoording op te nemen over de rechtmatigheid van de baten en lasten en balansmutaties. De verwachting is dat deze verplichting vanaf het verslagjaar 2021 gaat gelden.

Hoogachtend,
Burgemeester en Wethouders van Almelo,
de secretaris, de burgemeester,

F.W. van Ardenne

A.J. Gerritsen

Bijlage reserveringen meicirculaire 2018

(bedragen x 1.000 euro)		2018	2019	2020	2021	2022
I	<u>Algemene reserveringen</u>					
a	Stelpost loon- en prijscompensatie	0	252	-307	-875	-1.330
b	Mutatie behoedzaamheid (% extra accres)	0	-18	-104	-195	-436
c	Stelpost BTW-compensatiefonds	0	-1.200	-1.214	-1.214	-1.229
II	<u>Taakmutaties</u>					
d	Overig	-20	-4	0	0	0
III	<u>Mutaties Integratie - en decentralisatie uitkeringen</u>					
e	Wet maatschappelijke ondersteuning (IU)	207	-6.917	-6.974	-7.253	-7.253
f	Schulden en armoede	148	122	122	0	0
g	Overig	20	-9	-9	-9	-9
IV	<u>Mutaties Integratie-uitkering sociaal domein</u>					
h	Integratie-uitkering 3 D's	1.685	-66.323	-65.806	-65.521	-65.146
III	<u>Mutaties subclusters sociaal domein</u>					
i	Jeugdhulp (AU)	0	18.212	18.877	19.447	19.929
j	Jeugdhulp voogdij/18+ (IU)	0	3.117	3.117	3.117	3.117
k	Wmo begeleiding (AU)	0	12.954	13.373	13.798	14.148
l	Wmo begeleiding Beschermd wonen (IU)	0	16.256	16.247	16.247	16.247
m	Wmo huishoudelijke verzorging (AU)	0	7.426	7.740	8.238	8.469
n	Participatie (AU)	0	4.465	4.604	4.712	4.828
o	Participatie (IU)	0	12.363	11.733	11.308	10.960
Totaal		2.040	695	1.399	1.800	2.296

Toelichting

Hieronder volgt een toelichting op de grootste reserveringen:

I Algemene reserveringen

a Stelpost loon- en prijscompensatie

In de meicirculaire 2018 zijn de inschattingen voor loon- en prijscompensatie vanaf 2020 naar beneden bijgesteld. Wij hanteren de beleidslijn dat hiervoor een stelpost wordt geraamd. Jaarlijks wordt bij de vaststelling van de begroting gekeken hoe de stelpost wordt ingezet.

b Mutatie behoedzaamheid (% extra accres)

Zoals afgesproken wordt vanuit een behoedzaam financieel beleid een deel van het toekomstig accres gereserveerd om (meerjarige) schommelingen op te vangen. Hierdoor wordt de meerjarenraming minder afhankelijk van mutaties in de algemene uitkering.

c Stelpost BTW-compensatiefonds

Door de gewijzigde systematiek vervalt vanaf 2019 de ruimte onder het plafond als structureel dekkingsmiddel (zie paragraaf Belangrijkste ontwikkelingen onder Bevoorschotting BTW-compensatiefonds). Gemeenten mogen binnen de gestelde kaders van de toezichthouder een inschatting maken van de ruimte onder het plafond.

III Mutaties Integratie - en decentralisatie uitkeringen

e Wet maatschappelijke ondersteuning (IU)

De mutatie 2018 betreft de loon- en prijsbijstelling 2018. De mutaties 2019 t/m 2022 zijn het gevolg van de opname in de algemene uitkering, waardoor de integratie-uitkering Wet maatschappelijke ondersteuning komt te vervallen.

f Schulden en armoede

De decentralisatie-uitkering Schulden en armoede is een nieuwe uitkering ter versterking van het gemeentelijke armoede- en schuldenbeleid. Het Rijk stelt voor drie jaar middelen beschikbaar voor het voorkomen van schulden en bestrijding van armoede, in het bijzonder voor kinderen.

IV Mutaties Integratie-uitkering sociaal domein

h Integratie-uitkering 3D's. De mutatie 2018 betreft de toegekende loon- en prijsbijstelling 2018. De mutaties 2019 t/m 2022 zijn het gevolg van de opname in de algemene uitkering, waardoor de integratie-uitkering Sociaal domein komt te vervallen.

V Mutaties sociaal domein

i t/m o Nieuwe subclusters gemeentefonds

De Rijksmiddelen voor het sociaal domein waren t/m 2018 in de vorm van een integratie-uitkering Sociaal domein en integratie-uitkering Wmo zichtbaar in het gemeentefonds. Vanaf 2019 is een groot deel daarvan opgenomen in de algemene uitkering van het gemeentefonds. Voor het deel van de Rijksmiddelen dat niet is geïntegreerd in 2019 zijn 3 nieuwe integratie-uitkeringen ingesteld.

- Integratie-uitkering Beschermd wonen;
- Integratie-uitkering Voogdij/18+;
- Integratie-uitkering Participatie.

Door het opnemen van de decentralisatie in de algemene uitkering vervalt de mogelijkheid om de Rijksmiddelen separaat te volgen. Alleen via zogenaamde subclusters in het gemeentefonds zijn de Rijksmiddelen voor wmo en jeugd te bepalen. Een subcluster is een verzameling van taken en/of verantwoordelijkheden behorend tot een samenhangend beleidsterrein. De clusterindeling is voor het Rijk een hulpmiddel bij het onderhoud van de verdeling van het gemeentefonds.